

TÜRKİYE BİLİMLER AKADEMİSİ
TURKISH ACADEMY OF SCIENCES

SOKAK HAYVANLARI: TOPLUMSAL SORUNLAR ve HALK SAĞLIĞI SEMPOZYUMU BASIN BİLDİRGESİ

11 HAZİRAN 2024

Türkiye Bilimler Akademisi (TÜBA), Fırat Üniversitesi ve Elazığ Belediyesi'nin katkılarıyla düzenlenen "Sokak Hayvanları: Toplumsal Sorunlar ve Halk Sağlığı Sempozyumu" mevcut durum, sorunlar, çözüm önerileri ve stratejilerin belirlenmesi konularında bilim insanları, hukukçular, sivil toplum kuruluşu temsilcileri ve yerel yönetim temsilcileri ile kapsamlı ve çok yönlü olarak ele alındı. Ülkemizde sahihsiz hayvan sorununun sürdürülebilir ve kabul edilebilir bir duruma getirilmesi için TBMM'nin yeni bir yasal düzenleme çalışması yürüttüğü bilinmektedir. Bu düzenleme yapılırken, ilgili tüm tarafların görüş ve önerilerinin alınması, bilimsel, objektif, etik, sağlık ve kamu vicdanı yönüyle kabul edilmesi önem taşımaktadır. 5199 sayılı "Hayvanları Koruma Kanunu" birçok konuyu kapsamaktadır, ancak yasanın uygulanmasında bazı aksaklıklar bulunmaktadır.

Bu bağlamda sorunun çözümü için seçenekler:

Bakımevi Kapasitelerinin Artırılması ve İyileştirilmesi: Büyükşehir, il ve ilçe belediyeleri, bakımevi kapasitelerini artırmalı ve bakım, besleme koşullarını iyileştirmelidir. Bu birimlerde görev yapan personeller eğitilmelidir. Kısırlaştırma, rehabilitasyon, karantina ve aşılama hizmetlerini içeren kapsamlı bir yaklaşım benimsemelidir.

Fon Oluşturulması: Çalışmaların takvim ve program çerçevesinde etkin bir şekilde yürütülmesi için gerekli fonlar oluşturulmalıdır. Bu fonlar, hem merkezi hükümet hem de yerel yönetimlerin katkılarıyla desteklenmelidir. Bu süreçlerde kontrolsüz ve kayıt dışı bağış vb yardımlar denetlenmelidir.

Hayvanların Kayıt Altına Alınması ve Kimliklendirilmesi: Kedi, köpek gibi ev hayvanları mikroçip uygulaması ile kayıt altına alınmalıdır. Bu sayede hayvan hareketleri kontrol edilebilir, kaybolan veya sokağa terk edilen hayvanlar bulunabilir ve yasadışı ticaretin önüne geçilebilir.

Düzenli Aşılama ve Anti-Paraziter Uygulamalar: Kuduz gibi zoonotik hastalıkların yayılmasını önlemek için sokak hayvanlarına düzenli aşılama yapılmalıdır. İnsan ve hayvan sağlığını etkileyebilen iç ve dış parazitlere karşı koruyucu uygulamalar düzenli yapılmalı ve takip edilmelidir. Bu uygulamalar, hem hayvanların hem de insanların sağlığını korumaya yönelik ve tekrarlı olmalıdır.

Hayvan Satış Yerlerinin Sıkı Kontrolü: Hayvan satış yerleri sıkı bir şekilde denetlenmelidir. Bu yerlerde hayvanların refahına uygun barınma, beslenme vb. şartların sağlanması ve yasadışı ticaretin engellenmesi hedeflenmelidir.

Hayvan Hakları ve Refahına Uygun Yaklaşımlar: Tedavi imkânı olmayan ağır hasta hayvanlar ile yaralı, çok yaşlı, acı çeken, aşırı saldırgan ve çevreye tehdit oluşturan hayvanlar hariç olmak

üzere, sahihsiz hayvanları uyutma (ötanazi) yöntemi üremeyi kontrol etmek amacıyla **uygulanmamalıdır.**

Halkın Bilinçlendirilmesi: Sokak hayvanlarına nasıl yaklaşılacağı, nazik davranmanın önemi ve kısırlaştırma ile aşılama faydaları konusunda halkın bilinç düzeyi artırılmalıdır. Hayvan sahibi olmak isteyenler sorumlulukları konusunda eğitilmeli ve saldırgan eğilimli hayvanlara zorunlu tasma ve ağızlık takılması sağlanmalıdır.

Sahiplenmenin Teşvik Edilmesi: Sokak hayvanlarının sahiplenilmesini teşvik etmek için sahiplenme etkinlikleri düzenlenmeli, hayvan bakımevleri ve kurtarma organizasyonları ile işbirliği yapılmalıdır. Bakımevlerindeki hayvanların sahiplendirilmesi yönünde teşvik edici programlar, destekler ve kampanyalar gerçekleştirilmelidir. Sahiplendirme sonrası süreçler takip edilmelidir. Veteriner Hekimler kontrolünde, hayvan destekli tedavi hizmeti verebilecek sağlık kurumları, bakım evleri, kimsesizler yurtlarında ve uygun görülen kamu kuruluşlarında bu hayvanların eğitim ve bakım olanakları değerlendirilerek, sahiplendirilmesi yolu ile kamu algısı değiştirilebilir.

STK'larla İşbirliği: Hayvan refahına adanmış sivil toplum kuruluşları (STK'lar) ile yakın işbirliği içinde çalışılmalı ve sokak hayvanlarına yönelik çeşitli program ve girişimler uygulanmalıdır.

Araştırma ve Veri Toplama: Sokak hayvanlarının popülasyonu, sağlık durumu ve davranışları hakkında veri toplamak için araştırmalar yapılmalı ve sonuçlar deklare edilmelidir. Bu bilgiler, sokak hayvanlarının yönetimine yönelik daha etkili stratejiler ve politikalar geliştirmek için kullanılmalıdır.

Denetim ve Cezai İşlemler: Hayvanını terk eden, sokağa atan kişiler belirlenmeli ve ağır cezai işlemler uygulanmalı ve tekrar hayvan sahiplenmeleri engellenmelidir. Kısırlaştırma yapmayan, geçici bakımevi hizmetleri sağlamayan yerel yönetimlere cezai işlemler uygulanmalıdır. Mevcut akvaryum, hayvanat bahçeleri ve üretim birimleri sıkı denetlenmeli ve uygun standartlarda olmayanlar kapatılmalı ve/veya cezai işlemler uygulanmalıdır. Denetimlerde yerel yönetimler ve yerel gönüllüler birlikte görev yapmalıdır.

Toplumumuzun inancı ve kültürel değerleri hayvanlara karşı dostluk, sevgi, şefkat ve korumayı önemli kılmaktadır. Uzun yıllardır ihmal edilen bu sorunun çözümü, Bakanlıklar, Belediyeler, Türk Veteriner Hekimleri Birliği, Veteriner Fakülteleri, Klinisyen Veteriner Hekimler, ilgili STK'lar ve hayvan severlerin işbirliği ile kalıcı olarak sağlanabilir. İlgili tüm tarafların işbirliği ve koordinasyonu ile hayata geçirilmesi, toplum sağlığı ve güvenliği açısından büyük önem taşımaktadır. Hayvanlarını sokağa terk eden sahiplerine cezai müeyyideler uygulanmalıdır.

Tek Sağlık: İnsanlarda görülen hastalıkların %60'ı hayvanlardan insanlara geçen zoonotik hastalıklardır. Dolayısıyla bu hastalıkların önlenmesinde "Tek Sağlık" yaklaşımı kapsamında beşeri ve veteriner hekimlerin birlikte çalışmaları, ilgili kurum ve kuruluşların kapasite geliştirme, iş birliği, koordinasyon ve iletişim içerisinde olması büyük önem taşımaktadır.

Yaygın Kısırlaştırma Programları: Sokak hayvanlarının popülasyonunu kontrol altına almak amacıyla, öncelikle ve ivedilikle yaygın kısırlaştırma işlemleri gerçekleştirilmelidir. Bu işlemler, Bakanlık, Belediyeler, Veteriner Fakülteleri ve Klinisyen Veteriner Hekimlerle işbirliği içinde en kısa sürede ve uygun koşullarda yapılmalıdır. Süreçler ve sonrası mutlaka takip edilmeli ve izlenmelidir. Kırtsalda ve merkezde gerekli durumlarda yerinde kısırlaştırma işlemleri için mobil sistemler kullanılmalıdır.